

Kulttuurialan kehitys 2010–2020 ja kulttuurialan vaikutus työllisyyteen ja julkiseen talouteen

Pasi Holm ja Juho Tyynilä

Syyskuu 2022 | Taloustutkimus Oy

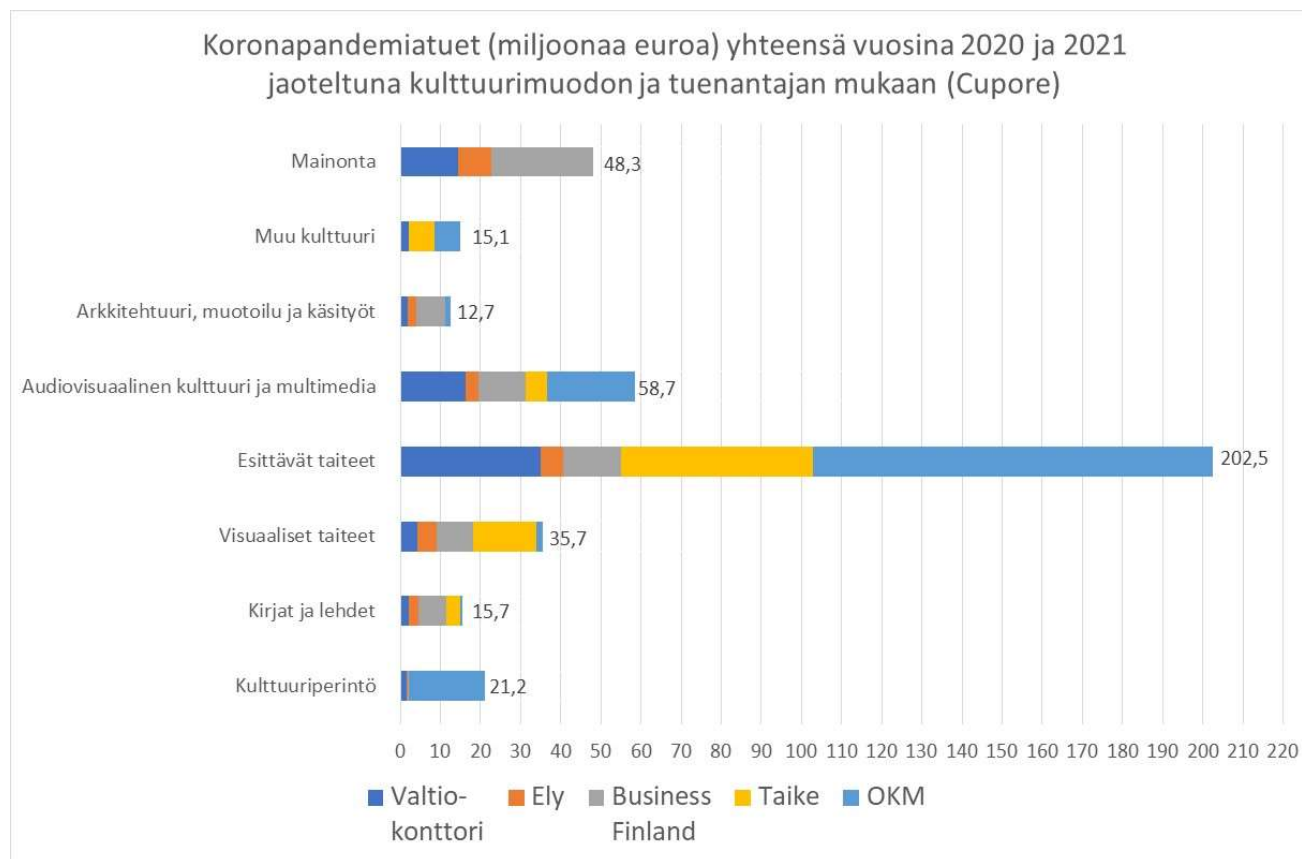
Valtion 1,2 miljardin euron tuki tuottaa 13 miljardin euron tuotoksen koronapandemiasta huolimatta.

- Taiteen ja kulttuurin valtionrahoitus oli yhteensä 1,2 miljardia euroa vuonna 2019 (Cuporen työpapereita 13/2021). Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti kulttuuria 785 miljoonalla eurolla. Asiantuntija-arvioiden mukaan vuoden 2020 rahoitus ilman koronatukia on pysynyt samalla tasolla.
  - Kuntien kulttuuriin kohdistamat toimintamenot ovat asiantuntija-arvion mukaan noin 900 miljoonaa euroa vuonna 2020.
  - Näiden lisäksi koronataukea maksettiin vuosina 2020 ja 2021 yhteensä 410 miljoonaa euroa kulttuurille ja taiteelle.
  - Kotitaloudet käyttävät omia rahojaan kulttuuriin 5,7 miljardia euroa vuodessa.
  - Kulttuurialojen tuotos on vuodessa 13 miljardia euroa.
  - Kulttuuriala työllistää suoraan 77 000 työntekijää ja välillisesti 46 000 työntekijää.
  - Kulttuurialan palkkasumma on kokonaisuudessaan 5,1 miljardia euroa.
  - Julkinen sektori kerää työtuloihin perustuvia veroja ja veroluontoisia maksuja 3,3 miljardia euroa.
- *Tuotos koostuu tilinpitojakson aikana tuotetuista tuotteista. Tuotos eritellään kolmeen tyyppiin: markkinatuotos, tuotos omaan loppukäyttöön ja muu markkinaton tuotos.*

- Koronapandemiavuodet 2020 ja 2021 olivat erittäin haastavia kulttuuri- ja taidealalle: yleisörajoitusten vuoksi valtaosa tilaisuuksista ja tapahtumista peruuntuivat.
- Esittävät taiteet saivat koronapandemiatukia yhteensä 202,5 miljoonaa euroa, eli lähes 50 prosenttia alan tuista.
- Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia saivat tukia 58,7 miljoonaa euroa.

Koronapandemiatuki kulttuurille ja taiteelle 410 miljoonaa euroa yhteensä vuosina 2020 ja 2021

Lähde: Cupore

Tutkimus perustuu Kulttuurisatelliittiin ja kuntatilastoihin

- Tutkimuksen pääasiallisena tietolähteenä on Tilastokeskuksen **Kulttuurisatelliitti**.
- Kulttuurisatelliitin luokitus on mukautettu Cupore-luokituksen kanssa.
- Kulttuurisatelliitin luokasta ”kirjastot, museot ja kulttuuriperintö” on erotettu kirjastot erilleen Kuntatilaston perusteella.
- Kulttuurisatelliitin **tuotos** koostuu tilinpitojakson aikana tuotetuista tuotteista ja palveluista. Se sisältää sekä henkilökohtaiset että kollektiiviset tavarat ja palvelut, joita niiden tuottaja tarjoaa muille yksiköille. Tuottajana toimii aina paikallinen toimialayksikkö eli toimipaikka.
- Tuotos koostuu markkinatuotoksesta, tuotoksesta omaan loppukäyttöön ja muusta markkinattomasta tuotoksesta.
- Markkinatuotos myydään tai on tarkoitettu myytäväksi markkinoilla tuotantokustannukset kattavaan hintaan, ja sen tuottajia kutsutaan markkinatuottajiksi.
- Muuta markkinatonta tuotosta on tuotanto, joka toimitetaan muille yksiköille ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömään hintaan ja sen tuottajia kutsutaan markkinattomiksi tuottajiksi.

Tutkimuksen on rahoittanut KULTA ry.

- Kulttuurialojen tuotos on vuodessa 13 miljardia euroa.
- Viime vuosikymmenen aikana kulttuurialojen tuotos on kasvanut noin 1,5 miljardia euroa.
- Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia sekä esittävä taide ovat lisänneet tuotosta.
- Tuotos on vähentynyt kirjastoissa, kirjallisuudessa ja sanomalehdissä.
- Vuodesta 2019 kulttuurialojen tuotos väheni 1,2 miljardia euroa koronapandemiasta johtuen.

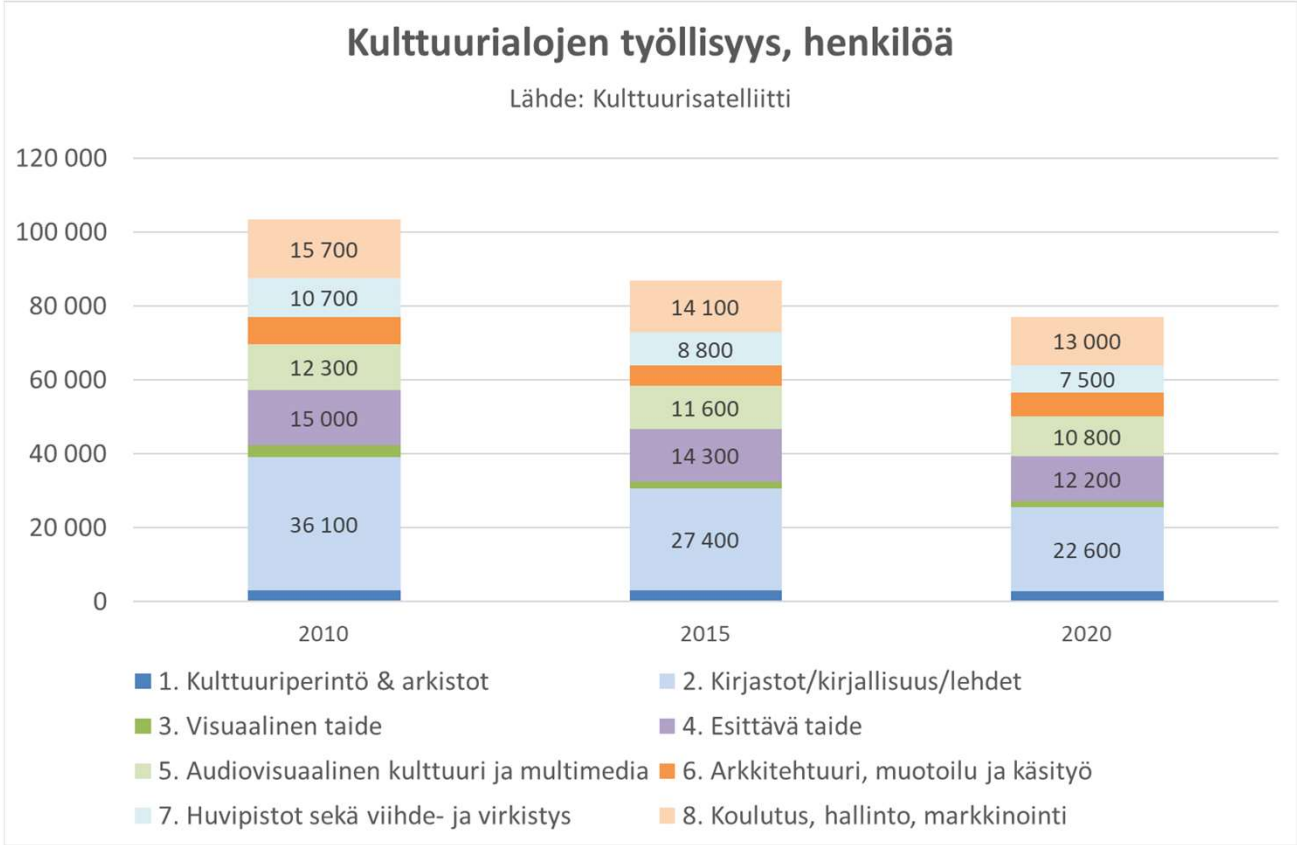
Koronapandemia laski kulttuurialojen tuotosta 1,2 miljardia euroa.

Lähteet: Kulttuurisatelliitti ja Kuntatilastot

Kulttuurialojen työllisyys väheni 3 000 työvuodella vuodesta 2019

- Vaikka kulttuurialojen tuotos on kasvanut viime vuosikymmenen aikana, on kulttuurialojen työllisyys vähentynyt yli 25 prosenttia.
- Vuonna 2010 kulttuuriala työllisti 103 000 työntekijää.
- Vuonna 2020 kulttuurialan työllisyys oli 77 000 työntekijää.
- Koronapandemian johdosta kulttuurialojen työllisyys väheni 3 000 henkilötyövuodella vuodesta 2019.

Lähteet: Kulttuurisatelliitti ja Kuntatilastot

- Kulttuurialoista ”sanoma- ja aikakauslehdet sekä uutistoimistot”, ”taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta” ja ”elokuvat, videot ja tietokonepelit” yltävät noin miljardin euron vuosituotokseen.
- Kulttuurialoista ”Taiteilija-, näyttämö ja konserttitoiminta” työllistää yli 8 000 työntekijää.
- Myös kulttuurialojen ”mainonta” on iso toimiala.
- Esittävän taiteen työllisyys väheni 2 000 henkilötyövuotta eli 15 prosenttia vuodesta 2019.

- Kulttuuripoliittisen tutkimuskeskuksen Cuporen luokitus eroaa Kulttuurisatelliitin luokituksesta.
- Cuporen toimialaperustainen luokitus perustuu valtion/kuntien kulttuurirahoitukseen.

CUPORE-luokitus	Kulttuurisatelliitti-luokitus*	Tuotos, milj €			Työllisyys		
		2010	2015	2020	2010	2015	2020
1. Kulttuuriperintö & arkistot	YHTEENSÄ	175	198	186	3 000	3 100	2 900
	Museot ja arkistot ja kulttuuriperintö	175	198	186	3 000	3 100	2 900
2. Kirjastot/kirjallisuus/lehdet	YHTEENSÄ	4 601	4 105	3 564	36 100	27 400	22 600
	Kirjastot	325	371	382	5 700	5 700	5 900
	Kirjojen kustantaminen ja kauppa	677	711	795	6 600	5 000	4 200
	Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta	1 249	1 007	711	9 900	6 400	4 600
	Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot	2 350	2 016	1 676	13 900	10 300	7 900
3. Visuaalinen taide	YHTEENSÄ	202	177	168	3 200	1 900	1 600
	Valokuvaus	187	166	160	2 700	1 700	1 400
	Taideliikkeet	15	11	8	500	200	200
4. Esittävä taide	YHTEENSÄ	1 194	1 486	1 428	15 000	14 300	12 200
	Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta	770	956	946	11 500	11 300	10 100
	Kulttuuritapahtumien järjestäminen	424	530	482	3 500	3 000	2 100
5. Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia	YHTEENSÄ	1 720	4 237	3 897	12 300	11 600	10 800
	Radio ja TV	986	1 083	930	5 600	4 900	4 200
	Elokuvat, videot ja tietokonepelit	587	2 982	2 783	4 900	5 400	5 500
	Äänitteet	125	153	164	1 100	900	800
	Soitinten valmistus ja kauppa	22	19	20	700	400	300
6. Arkkitehtuuri, muotoilu ja käsityö	YHTEENSÄ	501	631	756	7 300	5 700	6 400
	Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu	501	631	756	7 300	5 700	6 400
7. Huvipistot sekä viihde- ja virkistys	YHTEENSÄ	1 231	1 285	1 048	10 700	8 800	7 500
	Huvipuistot, pelien kauppa sekä viihde ja virkistys	1 049	1 125	873	7 800	6 600	5 500
	Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa	182	160	175	2 900	2 200	2 000
8. Koulutus, hallinto, markkinointi	YHTEENSÄ	1 500	1 757	1 605	15 700	14 100	13 000
	Koulutus ja kulttuurihallinto	350	424	412	5 200	5 100	4 900
	Mainonta	1 150	1 333	1 193	10 500	9 000	8 100
KULTTUURI YHTEENSÄ		11 100	13 900	12 700	103 300	86 900	77 000

* Kulttuurisatelliitissa oleva luokka ”Kirjastot, arkistot ja museot” on jaoteltu erikseen kirjastoihin ja museoihin kuntien menotilaston perusteella.

- Kulttuuripoliittisen tutkimuskeskuksen Cuporen luokitus eroaa Kulttuurisatelliitin luokituksesta.
- Cuporen toimialaperustainen luokitus perustuu valtion/kuntien kulttuurirahoitukseen.

- Seuraavilla kulttuurin toimialoilla **tuotos on kasvanut yli 50 prosenttia** viime vuosikymmenen aikana:
  - elokuvat, videot ja tietokonepelit
  - Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu
- Seuraavilla kulttuurin toimialoilla **työllisyys on vähentynyt yli 40 prosenttia** viime vuosikymmenen aikana:
  - Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta
  - Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot
  - Valokuvaus
  - Taideliikkeet
  - Kulttuuritapahtumien järjestäminen
  - Soitinten valmistus ja kauppa

CUPORE-luokitus	Kulttuurisatelliitti-luokitus*	Tuotoksen, milj €, muutos, %, 2020/2010	Työllisyyden muutos, %, 2020/2010
1. Kulttuuriperintö & arkistot	YHTEENSÄ	6	-3
	Museot ja arkistot ja kulttuuriperintö	6	-3
2. Kirjastot/kirjallisuus/lehdet	YHTEENSÄ	-23	-37
	Kirjastot	18	4
	Kirjojen kustantaminen ja kauppa	17	-36
	Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta	-43	-54
	Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot	-29	-43
3. Visuaalinen taide	YHTEENSÄ	-17	-50
	Valokuvaus	-14	-48
	Taideliikkeet	-47	-60
4. Esittävä taide	YHTEENSÄ	20	-19
	Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta	23	-12
	Kulttuuritapahtumien järjestäminen	14	-40
5. Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia	YHTEENSÄ	127	-12
	Radio ja TV	-6	-25
	Elokuvat, videot ja tietokonepelit	374	12
	Äänitteet	31	-27
	Soitinten valmistus ja kauppa	-9	-57
6. Arkkitehtuuri, muotoilu ja käsityö	YHTEENSÄ	51	-12
	Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu	51	-12
7. Huvipistot sekä viihde- ja virkistys	YHTEENSÄ	-15	-30
	Huvipistot, pelien kauppa sekä viihde ja virkistys	-17	-29
	Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa	-4	-31
8. Koulutus, hallinto, markkinointi	YHTEENSÄ	7	-17
	Koulutus ja kulttuurihallinto	18	-6
	Mainonta	4	-23
KULTTUURI YHTEENSÄ		14	-25

**Kulttuurialan palkkasumma on 5,1 miljardia euroa.
Yhteiskunta kerää vero- ja maksutuloja 3,3 miljardia euroa.**

- Kulttuurialan, kuten myös kaikkien muiden toimialojen, vaikutukset julkiseen talouteen ovat riippuvaisia työtuloista eli palkkasummasta.
- Valtio kerää työtulojen perusteella ansiotuloveroa. Koska noin 95 prosenttia työtuloista kulutetaan kotimaassa, valtio saa kulutuksen perusteella arvonlisäveroa.
- Kunnallisvero perustuu pääosin työtuloihin.
- Sosiaalivakuutusrahastot (kuten Keva, työeläkeyhtiöt ja -säätiöt, työttömyysvakuutusrahasto ja työttömyyskassat jne.) keräävät palkkasummaan perustuvia pakollisia vakuutusmaksuja.
- Kulttuurialan työllistää 77 000 työntekijää. Kun otetaan huomioon välilliset vaikutukset eli kerrannaisvaikutukset, kulttuuriala työllistää 123 000 henkilöä.
- Kerrannaisvaikutukset syntyvät kulttuuritoimialojen käyttämien välituotteiden ja -palveluiden tuottamiseen käytetystä työpanoksesta.
- Kulttuurialan palkkasumma kerrannaisvaikutuksineen on 5,1 miljardia euroa vuodessa.
- Julkinen sektori kerää vero- ja maksutuloja yhteensä 3,3 miljardia euroa vuodessa.

- Kun otetaan huomioon kerrannaisvaikutukset, kulttuuriala työllistää 123 000 työntekijää.
- Työntekijöiden yhteenlaskettu palkkasumma on noin 5,1 miljardia euroa vuodessa.
- Yhteiskunta (valtio, kunnat ja sosiaalivakuutusrahastot) kerää vero- ja maksutuloja yhteensä lähes 3,3 miljardia euroa vuodessa.

Kulttuuritoimialojen toiminnan työllisyysvaikutus, vaikutus palkkasummaan ja julkisen sektorin tuloihin vuonna 2020

	TYÖLLISYYS			PALKKASUMMA milj. euroa	VERO- JA MAKSUTULOT** milj. euroa			
	Välitön	Kerrannais*	Yhteensä		milj. euroa	Valtio*	Kunta	Sosiaalivakuutusrahastot
1. Kulttuuriperintö & arkistot	2 900	1 740	4 640	191	35	30	55	120
2. Kirjastot/kirjallisuus/lehdet	22 600	13 560	36 160	1 492	270	245	440	955
3. Visuaalinen taide	1 600	960	2 560	106	20	15	30	65
4. Esittävä taide	12 200	7 320	19 520	805	145	135	235	515
5. Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia	10 800	6 480	17 280	713	130	120	210	460
6. Arkkitehtuuri, muotoilu ja käsityö	6 400	3 840	10 240	422	75	70	125	270
7. Huvipistot sekä viihde- ja virkistys	7 500	4 500	12 000	495	90	80	145	315
8. Koulutus, hallinto, markkinointi	13 000	7 800	20 800	858	155	140	255	550
KULTTUURI YHTEENSÄ	77 000	46 200	123 200	5 082	920	835	1 495	3 250

* Kerrannaisvaikutus on 0,6 kertaa välitön työllisyysvaikutus; Tilastokeskus panos-tuotos -taulut.

** Lähde: Veronmaksajat

*** Valtion verotulot sisältävät arvonlisävero. Oletus työllisen nettotuloista 95 % menee kulutukseen

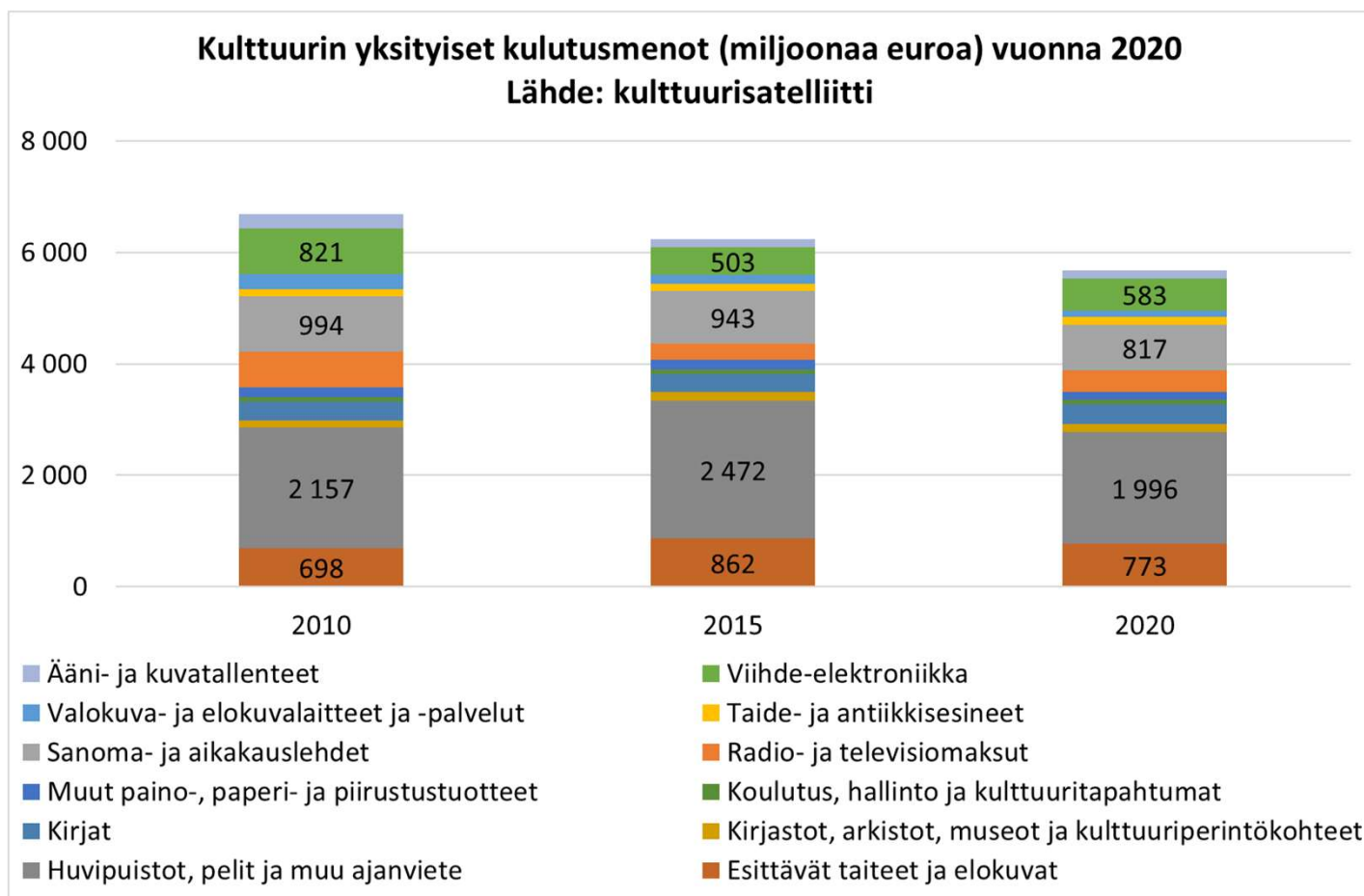
Kotitalouden ostavat kulttuuripalveluita 5,7 miljardin euron arvosta vuonna 2020

- Koska monet kulttuuripalvelut ovat Suomessa kuluttajalle ilmaisia, on tärkeää tarkastella erikseen kotitalouksien rahankäyttöä kulttuuriin.
- Kotitaloudet käyttävät omia rahojaan kulttuuriin 5,7 miljardia euroa vuodessa.
- Kulttuurin osuus yksityistä kulutusmenoista on noin viisi (5) prosenttia.
- Kulttuurin yksityiset kulutusmenot ovat vähentyneet 15,0 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2020.
- Koronapandemia on merkittävä syy kulttuurin kulutuksen vähentymiseen.

Koronapandemia laski kotitalouksien kulttuurimenoja 700 miljoonaa euroa

- Kotitaloudet käyttivät omia rahojaan kulttuuriin 5,7 miljardia euroa vuodessa.
- Kulttuurin yksityiset kulutusmenot ovat vähentyneet 15 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2020.
- Yksityiset kulutusmenot ovat kasvaneet ryhmissä "esittävät taiteet ja elokuvat".
- Kulutus on vähentynyt toimialoilla "viihde-elektroniikka" ja "Sanoma- ja aikakauslehdet".
- Radio- ja televisiomaksut ovat myös vähentyneet: selityksenä tähän on YLE-veron käyttöönotto.
- Kotitalouksien kulttuurimenot laskivat 11 prosenttia vuodesta 2019.

Lähteet: Kulttuurisatelliitti

”Kulttuurialan tuotos on kasvanut ja työllisyys vähentynyt viime vuosikymmenellä.”

”Valtion 1,2 miljardin euron tuki tuottaa 13 miljardin euron tuotoksen.”

LISÄTIETOJA

Pasi Holm

Tutkimusjohtaja

050 374 7462

pasi.holm@taloustutkimus.fi

www.taloustutkimus.fi

- Kun otetaan huomioon kerrannaisvaikutukset, kulttuuriala työllistää 128 000 työntekijää.
- Työntekijöiden yhteenlaskettu palkkasumma on noin 5,3 miljardia euroa vuodessa.
- Yhteiskunta (valtio, kunnat ja sosiaalivakuutusrahastot) kerää vero- ja maksutuloja yhteensä lähes 3,4 miljardia euroa vuodessa.

Kulttuuritoimialojen toiminnan työllisyysvaikutus, vaikutus palkkasummaan ja julkisen sektorin tuloihin vuonna 2019

	TYÖLLISYYS			PALKKASUMMA milj. euroa	VERO- JA MAKSUTULOT** milj. euroa			
	Välitön	Kerrannais*	Yhteensä		Valtio*	Kunta	Sosiaalivakuutusrahastot	YHTEENSÄ
1. Kulttuuriperintö & arkistot	2 900	1 740	4 640	191	35	30	55	120
2. Kirjastot/kirjallisuus/lehdet	23 500	14 100	37 600	1 551	280	255	455	990
3. Visuaalinen taide	1 600	960	2 560	106	20	15	30	65
4. Esittävä taide	14 200	8 520	22 720	937	170	155	275	600
5. Audiovisuaalinen kulttuuri ja multimedia	10 600	6 360	16 960	700	125	115	205	445
6. Arkkitehtuuri, muotoilu ja käsityö	6 100	3 660	9 760	403	75	65	120	260
7. Huvipistot sekä viihde- ja virkistys	7 900	4 740	12 640	521	95	85	155	335
8. Koulutus, hallinto, markkinointi	13 200	7 920	21 120	871	160	145	255	560
KULTTUURI YHTEENSÄ	80 000	48 000	128 000	5 280	960	865	1 550	3 375

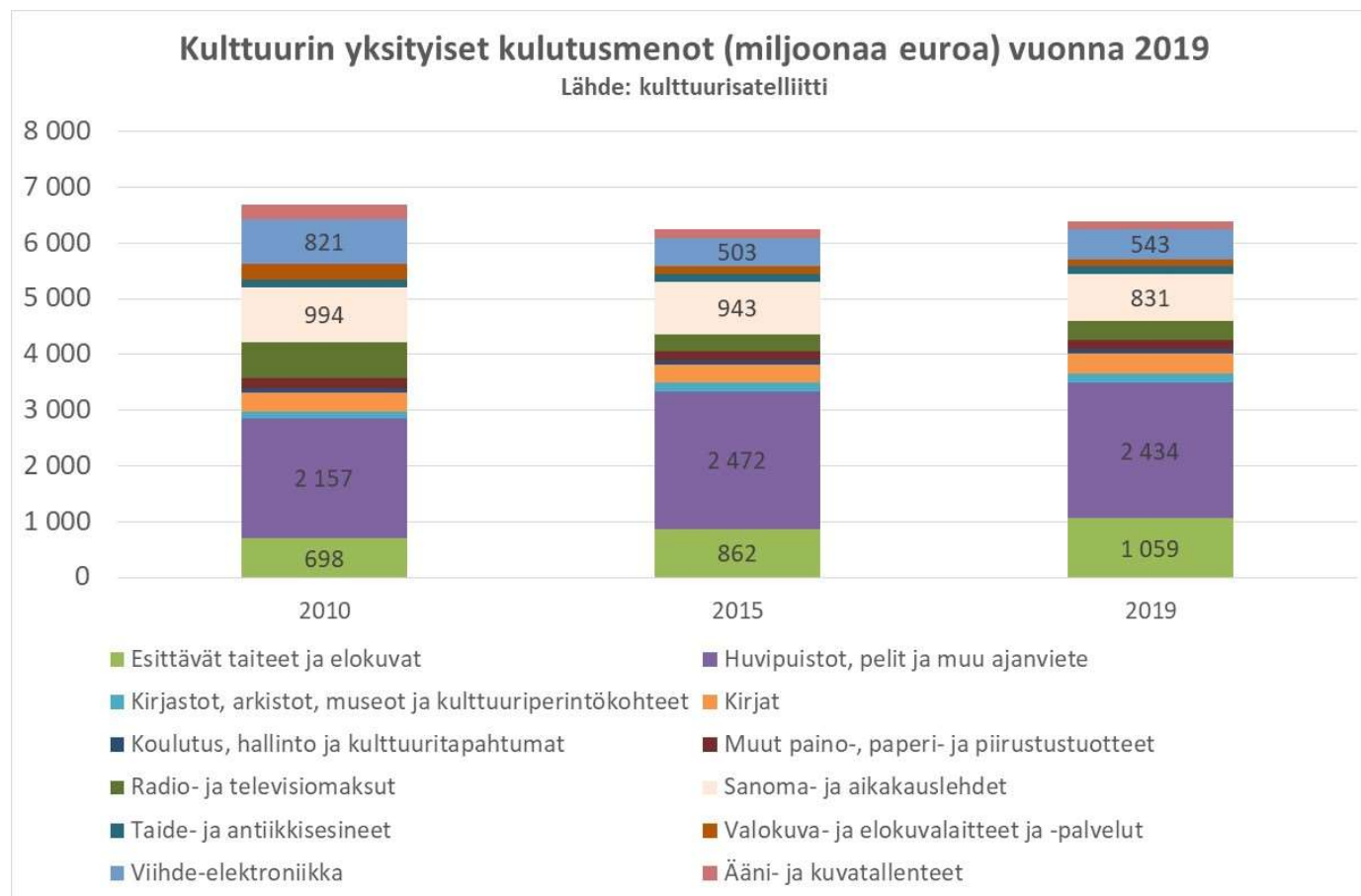
* Kerrannaisvaikutus on 0,6 kertaa välitön työllisyysvaikutus; Tilastokeskus panos-tuotos -taulut.

** Lähde: Veronmaksajat

*** Valtion verotulot sisältävät arvonlisävero. Oletus työllisen nettotuloista 95 % menee kulutukseen

Vuosi 2019

- Kotitaloudet käyttävät omia rahojaan kulttuuriin 6,4 miljardia euroa vuodessa.
- Kulttuurin yksityiset kulutusmenot ovat vähentyneet 4,5 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2019.
- Yksityiset kulutusmenot ovat kasvaneet ryhmissä “esittävät taiteet ja elokuvat” ja “huvipuistot, pelit ja ajanviete”.
- Kulutus on vähentynyt toimialoilla “viihde-elektroniikka” ja “Sanoma- ja aikakauslehdet”.
- Radio- ja televisiomaksut ovat myös vähentyneet: selityksenä tähän on YLE-veron käyttöönotto.

Lähteet: Kulttuurisatelliitti